

וְחָסַר לַחֵם מִיִּכְנִיָּה דְכֹתִיב **וְאֶרְוַחְתּוּ** אֶרְוַחַת תְּמִיד נִתְּנָה לוֹ. וּבִרְשׁ"י: וְאֶרְוַחְתּוּ אֶרְוַחַת תְּמִיד, מֵאֵת נְבוּכַדְנֶצַּר הִיתָה לוֹ. וּבַח"א מֵהֶרֶשׁ"א: וְאֵינוּ כֵּן אֵלָּא מֵאֵת אוֹיֵל מְרוּדָךְ הִתָּה לוֹ אֶרְוַחְתּוּ תְּמִיד אַחֵר שְׁמַת נְבוּכַדְנֶצַּר, וַיֵּשׁ לִישֵׁב דְּבָרָיו דַּה"פ דְּמָה שֶׁהָיָה לוֹ אֶרְוַחְתּוּ תְּמִיד מֵאוֹיֵל מְרוּדָךְ לֹא הָיָה חָסֵר לַחֵם אֲבָל מִיִּנְיָה נִשְׁמַע דְּבוֹמָן נְבוּכַדְנֶצַּר לֹא הָיָה אֶרְוַחְתּוּ תְּמִיד וְהָיָה חָסֵר לַחֵם, וּק"ל.

וְלֹא דְּבָרֵי רַבִּינוּ ז"ל הִלְלוּ הֵיךְ נִרְאָה לִי הָא דְּלֹא אָמַר בְּגַמ' דְּהָיָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְהָיָה חָסֵר לַחֵם, יֵשׁ לוֹמַר דְּמָה שֶׁהָיָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים בִּימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר לֹא חָשִׁיב חָסֵר לַחֵם, כִּיּוֹן דְּנְבוּכַדְנֶצַּר כִּלְכְּלוּ כְּדִי לְבִיּוּשׁוֹ וּלְהִתְגַּדֵּר שְׁמוּשִׁיב מַלְכִּים בְּבֵית אֲסוּרִין, אֲבָל בִּימֵי אוֹיֵל מְרוּדָךְ הָיָה נִחְשָׁב עַל יְדֵי זֶה לְחָסֵר לַחֵם, כִּיּוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְסִמּוּךְ עַל שְׁלַחַן אוֹיֵל מְרוּדָךְ. אִי נִמִּי בִּימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר הָיוּ מֵבִיאִין לוֹ לְבֵית הָאֲסוּרִין מִשְׁלוֹ, וְלֹא הָיָה חָסֵר לַחֵם אוֹלִי, וְדו"ק. וְזֶהוּ לְפִי שִׁיטַּת הַמַּגִּיהִים בְּמִסּוּרַת הַש"ס דְּצָרִיךְ לוֹמַר בִּרְשׁ"י אוֹיֵל מְרוּדָךְ וְלֹא נְבוּכַדְנֶצַּר, אֲבָל לְפִי דְּבָרֵי רַבִּינוּ ז"ל כֹּאן, זֶהוּ לִיתָא, וּמִתּוֹרֵץ שְׁפִיר דְּכָל הָרְאִיָּה הוּא מְקוּדָם בִּימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר בְּשִׁבְתּוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִין.

מַט' ע"א

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב הֵינֵנו דְּאָמְרֵי אֵינְשֵׁי תַּהָא לֹוּטָא וְלֹא תַּהָא לֹאֲמַת. וּבִרְשׁ"י: נוֹחַ לֶךְ לַחַיּוֹת מִן הַמִּקְוִלִּים וְלֹא מִן הַמִּקְלָלִים, לְפִי שְׁסוּף קָלִלַת חֲנָם לְשׁוּב אֶל הַמִּקְלָל. **אֲע"פ** שְׁכָאן לֹא הָיָה בְּחֲנָם (דְּהָרִי יוֹאב נִתְחַיֵּיב מִיתָה בְּבֵית דִּין), אֵלָּא כִּיּוֹן דְּנִהַרְגַּ לִקְחַת הַקְלָלָה עַל עֲצָמוֹ, וְקַל וְחֹמֶר לְקָלִלַת חֲנָם. כֵּן נִרְאָה לִי, וְצַע"ק. וְעִי' בַּח"א מֵהֶרֶשׁ"א כֹּאן מ"ח: ד"ה קָבַל [וְע"ע בְּעֶרְוֶךְ לִנְר וּבַעֲיוֹן יַעֲקֹב כֹּאן].

וְע"ע מִשְׁלֵי כ"ו ב' בְּקָרִי וְכֹתִיב שֵׁם [כְּצַפּוֹר לְנוֹד כְּדִרּוֹר לְעוֹף כֵּן קָלִלַת חֲנָם לֹא [לוֹ] תְּבוּא], וְעִי"ש בְּפִירוּשׁ רִש"י ז"ל וּבַאֲבָן עֲזָרָא וּבְמִצְוֹת [בִּרְשׁ"י: כֵּן קָלִלַת חֲנָם לֹא תְּבוּא - לְמִי שֶׁהוּצִיָּא בְּפִיו. וּבַאֲבָן עֲזָרָא: כֵּן מֵהֶרֶה קָלִלַת חֲנָם לוֹ לְכַסִּיל הַמִּקְלָל תְּבוּא וְכו', וְכֹתִיב לֹא בַּאֲל"ף לְהוֹדִיעַ כִּי לְמִקְלָל תְּבוּא וְלֹאֲשֶׁר יִקְוֹל לֹא תְּבוּא. וּבְמִצְוֹת: כֵּן קָלִלַת חֲנָם חוֹזְרִים וּבָאִים אֶל הַמִּקְלָל עֲצָמוֹ, מִפִּיּו יִצְאוּ וְאֵל קֶרְבוֹ יִבְאוּ].

מַט' ע"ב

רִש"י ד"ה וְבוֹרִית: עֹשֶׁב הוּא וּמַעֲבִיר כְּתֻמִּין וְקוֹרִין לִיה אִירְבִּנ"ו שְׁבוֹנֵרִי"א. **וְע"ע** רִש"י יִשְׁעִיָּה א' כ"ה, יִרְמְיָה ב' כ"ב, מְלָאכִי ג' ב' וְכִרְיָתוֹת ו'. וּבְגַמ' שַׁבַּת צ'. וְנִדָּה ס"ב.